„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 10. У Новоме Саду у недељу 22. уторак (3. фебруара) 1880. ГОДИНА XV.

У НОВОМ САДУ 21 јануара.

Вика аустријско-угарске најмљене штампе на Србију почиње се стишавати, јер Србија је показла, да јој није стало до тога, да „одуговлачи“ уређење одношаја својих с овом монархијом, у колико то берлински уговор налаже, и да се „извије“ испод међународних обвеза својих. То је Србија и речју посведочила, пославши по свом заступнику заједничкој влади ноту, у којој вели, да је готова, започети преговоре, и изриче жељу, да се исти што пре доконају; посведочила је и делом, јер њен заступник, Марић, већ је у Бечу. Преговори о уређењу **политичко-привредних одношаја међу Аустро-Угарском и Србијом** почели су већ, и они су сад предмет, који у првом реду навлаче на се пажњу свеколике журналистике у монархији. Са свију се страна потврђује, да ће се преговори водити на основу берлинске конвенције од 26. јуна (8. јула) 1878. и на основу записника, што је лане у Бечу с њен. Алимпићем састављен. „Н. сл. пр.“ дознаје, да је Марићу наложено, да на тај записник предложи многе исправке; стара „Преса“ пак, да Србија не тражи више да се осигура свеза њезиних пруга на југоистоку, тј. с бугарском и турском жељезничком мрежом, увиђајући, да ће с Аустро-Угарском, кад њихове међусобне свезе буду осигуране, моћи успешније деловати на Бугарску и Турску. Колико то стоји, видеће се у току преговора, који су већ фактично започели. У петак 18. јануара био је први састанак међу Марићем и шефом секције, Швегелом, под чијим ће се председништвом преговори водити, но ту се тек академички говорило о предстојећем послу. Мериторни преговори почеће тек онда, кад у Беч стигну угарски заступници, што је требало бити у суботу.

Поред свег разглашеног пријатељства међу Аустро-Угарском и Немачком, или можда баш због тог пријатељства, новела к немачком војничком закону покренула је бечке војничке кругове ако не на дело и на делање, а оно на размишљање. Будапештанско гласило спољашњег звања дознаје, да „одвећ меродавни“ кругови, погледом на још не виђено оружање Француске, Немачке и Русије, помишљају на то, да се озбиљно проучи садашња **обранбена снага Аустро-Угарске**, — па да се та снага помножи и појача? — То поменути извор не вели, јер ратна управа тешко да се већ одлучила и могла одлучити на какве позитивне мере, по што то питање не зависи само од ње, него и од других, много моћнијих чинилаца. Али, као што по горњем гласилу рекосмо, о томе се много мисли и размишља и војена снага ове државе испоређује с другима. Немачка броји редовне војске 401.695 момака и 98 000 коња, па још појачава ту снагу, мислећи да је слаба спрећу француске силе, која у мирно доба броји 490.000 војника, а Аустро-Угарска једва може набројити 278.930 војника и 55.012 коња, у што су прибројена и активна домобранска одељења. Новела к немачком војничком закону мотивује се тим, што је бајаги поремећен одношај војених снага у појединим државама, те ваља да се равнотежа успостави. То се мисли постићи на тај начин, што ће се за десет година сваке године 9000 новака више узимати у војску, тако да ће се за то време немачка убојна сила појачати за 80.000 до 90.000 људи, а осим тога накнадна резерва вежбаће се дуже, но до сад што је, тако да ће и она већ у мирно доба бити довољно изучена. Прими ли немачки сабор тај предлог, а према данашњим приликама његовим нема сумње, да не ће примити, то ће немачка војена сила тако порасти, да се човек мора запитати, хоће ли ова монархија и кад моћи успоставити „равнотежу међу својом убојном силом и немачком, односно француском и руском. На то „П Л.“ одговара, да се за сад мисли, Аустро-угарску дефензивну силу тако појачати, да саразмерно одговара офензивној сили оних других држава, а то се може постићи, ако се државна утврђења поправе и боље и јаче утврде, при чему би особито ваљало имати у виду Беч, који би се утврдио, не у правом смислу те речи, него по примеру Париза и као што се сада Рим утврђује. Но за све то ваљало би новца, и опет новца, а то, као што се зна, није јака страна Аустро-Угарске монархије.

У Цариграду су до зла бога огорчени на Аустро-Угарску и Енглеску, — тако гласи најновији билетен о расположењу стамболија према другим силама. „П. Л.“ пишу у том погледу: „Вели се, да је султан у најновије доба пехар своје зловоље излио на Енглеску и Аустро-Угарску. Енглеску криве, да на турској земљи хоће да ствара прозелите протестанства, и то је мишљење криво, што се још једнако води она уморна преписка међу енглеским посланством и Портом. Аустро-Угарску криве, што још никако не мисли да поврати Босну и Херцеговину, чему се султан надао, заваран лажним ласкањем својих саветника. Како су у палати абер дали, онако је одјекнуо у турским листовима, који сви до једног врло оштро пишу против Енглеске и Аустро-Угарске.

Енглезима у Афганистану као да се више не допада, сализберијеви пристаоци у кабинету наваљују да енглеска војска оде из Афганистана. „Тајмсу“ пишу из Кабула, да се и тамо мисли о том плану. Тога ради краљица ће издати прокламацију, у којој би се рекло: По што она није имала никакве размирице с афганским народом, него само са Шир-Алијом, и пошто је убиство Кавањара освећено, то ће се енглеска војска вратити у Џелалабад и Афганима допустити, да си бирају владаоца кога хоће. Краљица се одриче свог права по ком може у Кабулу држати свог заступника, него ће тамо поставити специјалног агента са дотичном војеном обраном, Док се погодба та коначно не углави, енглеска ће војска остати у Кандахару, али у вароши ће Афгани управљати. Толико „Тајмс“. По томе се најбоље види, шта су и колико су Енглези својим славним победама у Афганистану постигли, јер да неморају, великодушност њихова за цело их не би приволела да се празних руку враћају из Афганистана, из тога штита Инђије, који их од руског напада брани. Одлазак Енглеза из Афганистана био би **in optima forma** пораз њихов.

Из листова.

О босанско-херцеговачким стварима пишу аугзбуршким **„Општим новинама“** из Пеште 8. јануара ово:

У велико је већ прошла година дана, од како је аустро-угарска војска посела турске покрајине Босну и Херцеговину, а то је од иста мало времена, да се препороди запуштена земља и народ, али на сваки начин довољно, да се појединим мерама обележи она тенденција, по којој ваља да се ново стање изведе. Може ли се по спремама босанско-херцеговачке земаљске владе изнаћи такова начела, која обележавају известан систем? Имају ли највиши бечки кругови јасних представа о поправљеној управи поседнутих области? И какове су то цељи, какова ли средства и путеви, којима се мисли постићи те цељи?

Природно је било, да је у почетку окупацијоне перијоде морао наступити каос у тој управи; није чудо, што су тада официри и турски званичници без икаквих средстава једни поред других фунгирали, што овде онде није било никаквих власти.

Но је ли у том погледу данас боље? Бар. Хајмерле мало час рече пред угарском делегацијом, да управа Босне и Херцеговине има „грађански“ значај; но и министар спољашњих мораде у својој изјави признати, да се с том администрацијом још није на чисто. Задржана је „у опште турска шема“ и у појединостима (нарочито у судским местима) и турски званичници. Уз њих пак фунгирају још једнако официри као званичници и многи грађански званичници из обеју половина Аустро-угарске монархије. То су четир различна званичничка елемента, који су се образовали у толиким истим управним системама. На сваки начин тешко је докучити, како мисле турску управну и правосудну струку прилагодити Астро-угарској војничко-управној и оним управним системама, што владају у Аустрији и Угарској.

При уређењу босанско-херцеговачке управе не сме се никад сметути с ума цељ те окупације. Цељ је та била у томе, да се у оним земљама створе прилике, достојне човека. Но за то није била довољна сама пацификација. Тим су само уклоњене сметње могућем успевању или бар ослабљене. За само успевање требало је позитивно творачких мера, установа, које би, кад би ступиле у живот, посведочиле народу, да му је стање поправљено, и испуниле га надом и уздањем у лепшу будућност. То на жалост до данас није учињено. Заман ћеш у окупираним областима тражити тог моралног освојења земље. Истина ласкано је појединим беговима, давани су им ордени и одличја, овде онде подигнута је и школа, на цркву подигнута звона и друге такове ситнице. Али нигде не можеш наћи основе добре, темељне управе. Због тога се босанско-херцеговачки народ који је и онако склоњен на неповерење, читаво страшљиво повукао сам у се, те се пасивно држи. А баш хабсбуршка монархија искусила је стотинама година, како ваља задобити те јужне Словене, и то је искуство учи, да се ти народи морају поштеним заптом и редом навикнути на бољи државни и друштвени живот.

Но не само у окупираним земљама, у којима је н. пр. задржана стара на небо вапијућа даћа „трећина“ и у којима се од угњетеног сиромашка сељака иште државни порези и земљарина, као год и црквене даће, — и у погледу највише управе тих земаља човек ће за луду тражити начела. Не ћемо овде да разлажемо жалосну априлску конвенцију од године 1879., која окупаторци срамне окове намеће; ни питање, камо ће Босна-Херцеговина државоправно припасти, није још узето у расмотрење. Кад погледамо само на фактично стање, и у највишој управи налазимо ретку неизвесност. Данас нема више „босанско-херцеговачке земаљске комисије“ у Бечу, која је врло чудновато била састављена. Па и пређашњи извештач тих ствари променио се. Како је дакле данас? „Највиша инстанција за босанско-херцеговачке ствари јест заједничко министарство; у место и у име тог министарства води те послове заједнички министур финансија, који се у свим начеоним питањима саветује са својим друговима и министарствима обеју државних половина. Његов прави делокруг није управо административан, и могло би се рећи: управа је у земљи, а влада заједничко министарство.“ Тако је протумачио бар. Хајмерле највишу управу окупираних земаља. Што је укинута бивша „босанска комисија“, то је министар тим мотивовао, што се контрола, по што су се послови намножили, комисијоним начином није могла водити. Е сад човек нека испореди данашњи компликован владавински апарат за Босну и Херцеговину, у ком имају три самостална министарства, па нек се запита, е да ли послови при том брже иду и е да ли је контрола боља. Није погрешено, што је постављена била врховна земаљска средишна комисија, само је ту комисију ваљало саставити од људи стручних и дати им јасне напутке. Што је неко шеф полиције, за то он још не мора бити способан за члана таке управне комисије.

Још нисмо готови са својим критичким прегледом. Црквене прилике у Босни и Херцеговини врло су жалосне. Секцијони шеф Калаји није угарској делегацији дао о томе погодну слику. За католичанску цркву стара се и управља је пропаганда из Рима, православну васијонски патријарх из Цариграда, мухамедовци потпадају под стамболског калифа. А где је уплив окупаторске државне власти? Нигде га не можеш наћи. Аустро-Угарска водила је у Риму преговоре, како би католичавској цркви у Босни и Херцеговини набавила уредан јерархијски устав и тим државној власти осигурала право суђења. Но кобна априлска конвенција, која отворено признаје трајан суверенитет султана над окупираним покрајинама, приволела је римску курију, да се махне преговора, који су већ повољно почели тећи. Цар аустријски по томе није суверен у Босни и Херцеговини, те по томе не може са другим суверенима склапати уговоре о тим земљама. Гроф Андраши је у том погледу оставио зло наследство свом наследнику.

А шта је с православном црквом? Васионски патријарх у Цариграду, који је правосуђе над босанско-херцеговачком црквом неправедним путем себи присвојио, опет се за то данас понаша као њен законити господар, и наша дипломатија, која на жалост нема каде да проучи црквено-правна питања и прилике, верује свакој речи патријарховој и иште од њега допуштење, да се босанско-херцеговачка помесна црква одели од заједнице васионске патријаршије. На Фанару у Цариграду мудри су, те се ухватили за ту ситуацију. Међу тим пак фанаријотске владике, те пијавице народа, стоје у својим босанско-херцеговачким владичанским столицама, а омахнут народ за банбадава чека обећану народну јерархију. Место тога хрватко-католичански прозелитизам дражи народне и верозаконске осећаје, тако да је данас мржња међу католицима и православнима у Босни и Херцеговини већа но и када.

А тек је Аустро-Угарска могла одмах после окупације узети да уреди тешке црквене прилике. Католици су имали на то права у апостолском својству владара, православни у српској народној патријаршији, што је у области монархије. Ни у једном, ни у другом правцу није ништ особито учињено; а кад би се црквене прилике уредиле, много би се лакше уредило управно стање, као што би знатно помогло умирењу и задовољењу народа.

ДОПИСИ.

(J. B.) Будим-Пешта 29. јануара. (Са сабора. Продужење дебате о прошлим демонстрацијама. Гласање у тој ствари и победа владина). Ишчекивало се, да ће дебата у сабору услед Мочаријева предлога бити дуга и врло бурна. Тако нам и овдашње новине казиваху. Признаата је ствар, да се овдашња публика интересује за бурније седнице у сабору. Отуд се даје разјаснити, што су јуче и данас саборске галерије душком пуне биле. Свет је био радознао да чује и види, каква ће резултата имати најновији ударци против Тисе и сад владајуће странке.

Јавио сам вам био у прошлом свом допису, да ће се упитна дебата отећи може бити тамо до недеље, јер ће нарочито говорити многи посланици из владина кола против предлога крајње левице, а после и у обрану своје странке, која се нарочито у ово задње доба окривљује корупцијом. Међу тим се другачије збило. Дебата се јуче продужула, а данас је већ свршена. Ево вам кратка нацрта јучерашње и данашње саборске седнице у томе предмету.

На јучерашњој седници говорило је свега 6 посланика, осим министра претседника. Дебату је јуче отпочео крајњи левичар Б. Орбан, бранећи предлог Мочаријев. Одмах иза њега говорио је вођа сједињене опозиције гроф Апоњи. Јучерашња седница постала је услед Апоњијева говора много важнија, но што би иначе била. Апоњи је у свом говору изјавио, да предлог Мочаријев не прима са гледишта целисходности. а у даљем току свога говора нападао је нарочито на Тису са прекјучерашњег говора му, у којем је нагласио, да ће скорим донети зак. предлога, којима ће гледати да угуши анархију, и да слободу споји са редом. Апоњи је врло добро приметио, да је садањи министар-председник то само с тога изнео на тапет, да покаже како је он нуждан и на даље, рад друштвеног спаса. Поднео је у име своје странке предлог, да се влади изрече укор због безглавног руководства за време прошлих сокачких узбуна, а да се влада уједно позове, да кући објави резултат истрага, што ће се повести над пише криваца, приватних особа, ал' и полицајних органа.

Иза њега је Салаји бранио Мочаријев предлог.

Чудно је изгледало, да су посланици владине странке тако слабо учествовали у дебати. Једва иза Салајија успео је Г. Барош, један од највећих мамелука — како га називље орган крајње левице —, да брани Тису и да доказује, како предлог Мочаријев нема законског базиса, а опет Апоњијев да нема смисла, јер је пун контрадикција. Поднео је у име владине странке предлог, да сабор пређе преко познате ствари на дневни ред, одбацивши и предлог Мочаријев и предлог грофа Апоњија.

Иза њега је Хофман подпомагао предлог Апоњија, а Иштоци, познати антисемитиста устао и тврдио, да су свој корупцији у Мађарској криви Чивути и чивутска преса. Смеј и веселост овладала је сабором, када је Иштоци хтео да чита штатуте друштва, што би се овде у Мађарској имало да склопи против Чивута, по примеру берлинске антисемитске лиге, но услед опомене председникове Иштоци је одустао од читања. Иштоци је имао право када је тврдио, да данас скоро иза сваког појединог случаја корупције стоји бар по један Чивутин, к'о какав Мефисто. Данас су ти штатути, што се састоје из 17 параграфа, штампани у Еђетиртишу. Разуме се, да данашњи чивутски листови нападају у највећој мери на Иштоција, називајући му идеју фиксом идејом итд.

Јучерашњу дебату завршио је својим говором

Тиса, бранећи поступак полиције у прошлим узбурканим дневима, а лично опет нападајући на вођу сједињене опозиције. Из говора се видило, да је тврдо науман не упуштати још за сада министарске столице.

У данашњој седници држали су своје завршне говоре предлагачи Мочари, Апоњи и Барош, задржавајући сваки за се и своју странку јучерашње становиште. У подне је већ дошло до гласања. Није се гласало поименце. Тиса је при гласању добио знатну већину. Већином гласова дакле усвојен је предлог Барошев.

Ма да Тиси није испало за руком, да у овој прилици буде и сједињена опозиција уза њ', како би у тој ствари била његова што импозантнија већина, ипак ће се владини органи радовати, и не без узрока, данашњој победи. Да је било гласање поименце, била би данас уз Тису још већа већина, но што беше пре два дана, када се гласало о Силађијевом предлогу. Опозиција се показала овога пута непомирљивом. Види се, да о каквој фузији не може бити говора. Тиса је овог маха оделио био питиње кабинетско, од ствари, што је јуче и данас била на дневном реду, те је ишао за тим, да предмет не буде бојадисан одвећ јасном и светлом политичком бојом, а све само за то, да даде прилике и опозицији, да буде том приликом заједно са владином странком. К'о што се види, није му испало за руком. Први скривени покушај за фузију осујећен је. Неки пребацују сједињеној опозицији да она тим непомирљивим својим поступком тера политику личности, и да ће с тога пред светом морално много изгубити. Но зна се, да тако трубе једино владини трубачи. Гроф Апоњи је и у данашњој седници у своме брилатноме говору изјавио, да су побуде његовој политици и радњи против Тисе, не личне, но основане на објективноме базису. Опозиција бележи један удар више, но она услед тога неће клонути све до распада сад владајуће странке. На тај процес распада извесно, још не ћемо дуго времена чекати. Животарење с дана у дан, не може тако дуготрајно бити. Можда је садања владина победа једна од последњих.

(☛) **Цетиње 7. јануара 1880** Славна битка и побједа храбријех црногораца коју учињеше над Арбанасима 27. пр. м. у Полимљу гди је неки дио црногорске војске стојао под управу војводе Марка Миљанова према Плаве и Гусињу, по наредби надвојводе Божа Петровића, очекујући предају градова мирнијем путем, намјеран сам и ја коју гођ проговорити у велеђеној „Застави" како се то догодило:

Војска црногорска налазећи се по висовима Плава и Гусиња имала је заповјед мирно стојати која се због велике студени и снијега помакне к селима васојевићкијема, а турци низами с Арбанасима којијех је било до 16.000 мислећи да их црногорци не смију чекати, осмјеле се нападнути на нашу војску која је била дивно разређена, да и ако би (козе арбанашке) као дивљаци напанули, не могну учињети великог квара, те тако пође један дио војске десниjем крилом к висовима к Гусињу, а други дио лијевијем крилом према Плави, која је пред многобројном турском војском малена изгледала, који се с охолошћу подигну и ударе на села Васојевићка гди их храбри црногорци дочекају 27. дек. бој је пуна два сата трајао, гдије војвода Марко сам, први као вођа храбри бораца пуцао на Арбанасе, држећи своју позицију, а послье два сата боја жестокога удари Тодор Миљанов на крило турске војске гди се Арбанаси не надаху, застрашени овијем ненадниjем ударцем и жестокијем бојем црногораца са три стране увиде наглу погибију те се у бјегство поузадаше и сви турци нагну бјежати до 16.000 низама и Арбанаса, са Изет-пашом од низама, и Али бегом од Арбанаса, гди оставе мртвијех 1500 турака, а рањенијех ни броја се незна, а од наши 3000 војника говори се да је 70 погинуло, а рањенијех биће до 100 црногораца.

У овој битци и побједи над Арбанасима узето је мноштво ножева сребрнијех и леденица као и много таина, међу којијема се отликују глушице (пушке) енглезке.

Сад долази питање по учињеној овој великој битци: ко је потстакнуо дивље Арбанасе на нападај овај, да ли сами Арбанаси или влада турска из Цариграда? на које се фактично може одговорити: влада турска и Муктар паша из Призрена. Пред долазком г. Божа Петровића с Цетиња јавио је заповједник Плава и Гусиња Али бег гусињски арбанас војводи Марку Миљанову: Знам да сам предат књазу црногорскоме од султана, с Плавом и Гусињом, теби се предати не ћу нити једноме од куће Петровића, у сљед чега је и послат био Божо Петровић на Андријевицу, да мирнијим путем прими досуђене земље, а за вријеме доласка Петровићева и његове војске ускорио је Муктар паша из Призрена тајно ободрити Али бега гусињскога с изјавом да се непредаје Божи Петровићу и да му шаље у помоћ са Изет пашом неколико хиљада низама преобучених у арбанашко одијело, а у исто вријеме Муктар шаље извештај у Цариград како је послао прокламацију на Плављане и Гусињане да се по жељи султановој покоре Црној Гори и како у противном случају ако овај савјет — прокламацију — не уваже би ће силом низама нађерани да се покоре, обећавајући им тобоже ако се не би које фамилије турске из тијех земаља сагласиле живјети под владом црногорском, да ће им честити султан дати земаља и кућа у Скадар, Драч, Битоље и у Косово. Све су ово владина обећања са којијема ратује тајно са змајевима црногорскијема што на најподлији начин намјеравајући одбити жеље кнеза Николе за присаједињење Плава Гусиња кнежевини црногорској, на чему ће књаз Никола у своје вријеме турској одговорити а сада се притрпљује штедећи драгоцјену крв својијех синова и који ће како смо разумјели вратити све батаљоне војника док се гора заодије листом само ће страже на своја опредјељена остати.

Шта ће иза ових крвавих догађаја слѣдовати видићемо и поштованим читаоцима „Заставе" по штогод јавити.

Вршац 15. јануара. Када свој допис последњег дана пређашње године писах, немишљах да ће се ко-год наћи, који ће нањ рефлектирати хтети, пошто је писан из чистог убеђења а без партајске побуде. Но томе није тако.

6. број „Заставе" од ове године имаде један допис из Вршца под шифром „— слав." који ме осуђује за оно што сам у погледу овд. црквено-општинске размирице писао. Па пошто и ја не могу ћутке преко тога прећи, то нека ми је дозвољено у кратко одговорити.

Врло ми је добро познато да је закључак у погледу укинућа провизорије и репозиције законите скупштине од стране од администт. органа — саборског одбора произишао; али и то стоји да је сабор услед интерпелације Јосе Јорговића и председниковог одговора решио, да наименовани комесар за време саборског заседања сабору о своме изасланству у Вршцу реферат поднети имаде. Да се тај саборски „закључак" тачно извршио т. ј. да будем јаснији, да је комосар одма изаслат, свакако би и провизорије нестало. Г. дописник ми подмеће сумњу, као да ми је у неку руку право садање провизорно стање у црквени. општини, а то за то што сам изнео факта. Чудновато! Желити да се „провизорија" укине, називати исту „дар-мар", па опет наћи: да ми се „заступство" допада, — то може само дописникова недоследност изговорити и написати. Пошто сам тој провизорији — којој нема законитог места противан, то се по себи разуме, да не могу ни поступак владике и админс. одбора за оправдан сматрати, с тим пре, што се могу и на штов. уредништво овога листа позвати, да доиста нисам никад био бранилац незаконитог (јел доста јасно речено?) рада вршачког владике и админ. одбора.

Што сам изнео на јавност факта, која су проузроковала провизорију, то сам чинио с тога, да покажем, шта је дало повода владики и адм. одбору да „заступство" поставе. Да сам пак знао, да је г. „—слав" тако „акуратан", ја би још тада своју „погрешку" објашњавајући исправио, те не би принуђен био сад то чинити. — Зар за неуредности и манипулацију збаченога Уроша Гавриловића и одбора (за које људе вас г. канда највише тишти) није добро да се и широј публици српској објаснење даде, кад се исте — ко што се види, баш од оних прикривају, којима је та ствар понајбоље позната? Бадава је све г. дописниче, не може се оборити, да су неуредност у вођењу књига и рачуна, самоваља, манипулисање са црквеним имањем на сокаку и кафани и т. д. доиста — у след тужбе — владици и адм. одбору повода дали, да се „октројка" успостави — та у мутној води [риба се лови, г. дописниче, и тада закон код ти људи остаје без домашаја. О радњи, за „ступништва" писао је „Грађ." доста, нашто и ја да ји спомињем? Зар сам ту радњу ја и једном речцу бранио?

Даље г. дописник вели: да је, за време избора Немца-претставника у срп. срезу, лист „Грађанин" излазио, „показало би се на делу, чега би се он држао". Таково уверавање са готовим чином не слаже се ни најмање. Та баш неколицини сарадника беше тај избор још оног вечера мио и по вољи, па како то, да би лист друкчије гудио? „Unser Josef hat reussirt". рекло се тада некоме. Ако се то оће порицати — јер би се иначе мого лако изгубити добивени углед — нека вам је просто.

М. Н.

Нови Сад 21. јануара. Поводом тим, што је „Стармали" у другом броју „Застави" замерио, што је у њој изишао и онај пасус захвале браће Натошевића ради учествовања при погребу отца њиног, који се на владику Анђелића односи, и у ком се овај „администратором" назива, примећујемо, да и ако замерка „Стармалог" за овај ма и има некога разлога, и пак је то изашло под рубриком, за коју уредништво не одговара, а у овом је случају захваљујућа страна рукопис одоцњен непосредно фактору у штампу дала, што је одма по изласку листа замерено, јер би иначе, без сумње споразумно са дотичнима остало бар при титули владике бачког, премда се појединој личности и приватно захвалити могло.

НОВИЈЕ.

— У Загребу је ових дана било демонстрација пред становима неких чланова краљевинског одбора. Због тога је из дотичних завода отпуштено 6 ђимназијских ђака и 4 препаранда, а више њима правницима дат consilium abeundi.

— „П. Л" дознаје, да ће ђен. Јовановић постати земаљски заповедник у Босни и Херцеговини, а војв. Виртемберг главни надзорник пешадије.

— Из Беча се јавља, да тамошња министарска криза није решена, но само одгођена. Гроф Тафе хоће, да кабинет одржи коалицијони значај, а десница иште, да се кабинет комплетира њеним члановима.

— 19. јан. била је прва седница аустријско-српске железничке конференције, и трајала је од 11 до 3 сах. Учествовали су бар. Швегел као председник, српски заступник Марић и угарски секцијони саветник Беретваш. На седници се само читала конвенција с ђен. Алимпићем од јуна 1879. и установила општа начела. У детаљ се није ни с тога улазило, што још није био дошао други заступник угарски, који је сутра дан требао стићи.

— Из Цариграда јавља се 18 о. м., да је бугарски кнез Александар отпутовао у Петроград на царев јубилеј.

— „П. Л". телеграфишу из Цариграда, да ће серашћер Осман паша у посебној мисији скорим ићи у Петроград.

— У Петрограду су ноћу од 17. на 18. ухватили 3 мушкарца и 2 женске, који су пуцали на полицију, кад је ова ушла у њихов стан, а један се од њих по том сам убио, остали затворени. Од полицаја нико није озлеђен. Нађена је једна штампаћа преса, много примерака истом штампаних новина „Народна воља," лажних жигова и документата, отрова и експлозивних материја.

— „П. Л." дознаје из берлинских дипломатских кругова, да Енглеска већ преговара с портом о коначном добитку острва Кипра. „Дељи Телеграф" јавља да Порта није хтела да прими сувишак од кипарских прихода.

— Добили смо 1. бр. „Пороте", листа за правне и државне науке, што га у Београду издаје и уређује Милан Ст. Марковић. Садржај: Приступна реч. — Међународна примена казненог закона. Право и политична економија. — Из судница. — Статистика као део држ. управе. — Из правно-економске праксе. — Подлистак. — Међународни уговор о филоксери. — Читуља. — Књижевност. Поротници за 1880 год. — Судије у суду београдско-трговачком. — Стецишта у јан. 1880. — Позив на претплату. — „Порота" излази трипут месечно на два табака по 6 фор. годишње.

— Нов лист за науку, књижевност и забаву под именом „Смотра" излази у Темишвару под уредништвом Николе Марковића двапут месечно у свескама, а стаје годишње 4 фор. До сад је изишао 1 бр. истог листа.

Стање воде и температуре.

Нови Сад 1 фебр. 2.90 време мутно, темп. — 5
Нови Сад 2 фебр. 2.73 време магловито.
Земун 2 фебр. 3.27 темпер. —

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

„Востокъ"

газета политическая и литературная издавасмая въ Москвѣ, б. секретаремъ Московскаго Славянскаго Благотворительнаго Общества Н. Н. Дурново. Въ газети принимают участіе многіе изъ славянскихъ дѣятетей, въ мом числѣ А. А. Майковъ. Востокъ служитъ органомъ народностей православнаго Востока: Сербовъ, Грековъ, Румынъ и Болгаръ. Цѣна за годъ 9 руб. или 15 флор., за полгода 4 р. 50 к. или 7 съ ½ флор. Подписка въ Москвы въ редакціи газ. Востокъ. Въ Българадъ у серб. митрополита.

Вештина.

Пријатељима вештине, који своје станове красе са српским сликама, јављамо, да су изданьем нашим изашле, ове две најновије фотографске уметничке слике

„наше галерије знаменитих Срба"

и то ове слике:

Стеван Брановачки,

подпредседника срп. нар. црквени. сабора, и

Др. Светозар Милетић,

☛ фотографисана сад по доласку његовом **из Ваца**.

Велике слике ове израђене су на фином белом картон-папиру —

☛ **а цена је свакој слици ф. 1.40.** ☚

Висина је сликама 50 сантиметера а ширина 40 сантиметера.

У Новоме Саду на богојављење 1880.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи.

ПОЗИВ

НА ВЕЧЕРЊУ ЗАБАВУ

српске читаонице у Новоме Саду.

Част је одбору „Српске новосадске читаонице" јавити, да ће **десета вечерња забава** у читаоници бити у четвртак 24. јануара (5. фебруара) о. г.

Тога ће вечера бити **игранка** уз свирачки збор пуковније Цесаревићеве. Позивају се најљубазније чланови срп. нов. читаонице да изволе са својима и својим гостима на ту забаву доћи.

На ову вечерњу забаву могу доћи само чланови читаонице и њихови гости.

Улазак је бесплатан.

Почетак је у 7 и по сахата у вече.

Одбор.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

„Једном мокринцу". Не можемо ваш одговор на приполано гг. тамошњих пароха, штампано у 5 бр., примити с тога, што је сувише личне природе, а ради би једном за свагда да прекинемо са припосланнма такове врсте, јер наш лист напосљетку није место за лична расправљања. У осталом мило нам је, што кажете, да под триумвират нисте мислели речену господу, а тако исто прибележавамо овде, да и на даље остајете при својој тврдњи, да је поздрав „у име целе општине отправљен био и ако потписани пароси при томе нису „виновници и учасници".

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Ради попуне упражњеног учитељског места у Срб. Пардању, овим се на основу закључка школског одбора од 9. јан. т. г. стечај расписује.

Плаћа учитељска се састоји из 136 ф. а. вр у готовом новцу, 40 кибли жита и 20 кибли кукуруза у зрну; 3 хвата тврдих дрва, и 8 хвати сламе, којом се и школа грејати има. Осим тога од сваког погреба — где буде позват — 80 нов, а као перовођи црквено-школске општине припада годишње 12 ф. а. вр. Притом ужива учитељ слободан стан са собом, комором и другим потребним стајама — као и башту; и 2½ ланца ораће земље.

Учитељ је уђан у при сваком богослужењу у цркви појати. као и децу школску у црквеном појању обучавати.

Потражиоци имају своје са нужним сведочбама спабдјевене молбенице, најдуже до 10. фебруара т. г, овомеснтом школ. одбору поднети, како би се 14. фебруара т. г избор обавити могао.

У Срб. Пардању 9. јануара 1880.

2—3 МЕСТНИ ШКОЛ. ОДБОР.

СТЕЧАЈ.

„Гусле" друштво за неговање музике у Вел. Кикинди отвара стечај на место ликовође.

Ликовођи је годишња плата 800 фор. а. вр. за које му ваља основе теорије музике и практично певање, у српским народним школама у 8, а у друштву у 12 недељних часова од којих су 6 вечерњи часови, предавати и хорално појање у српској православној цркви управљати.

Од компетената изискује се, да су свршили конзерваторију музике и да су вични српском језику.

Понуде нека се изволе са нужним сведоџбама управити до 8. (20.) фебруара на председништво друштва „Гусле" у Вел. Кикинди.

Ваљаном пијанисти јамчи се за више добро плаћених часова. 3—3

Пек нам буде дозвољено, да високопоштоване госпође домаћице учинимо пажљивима на велику штедњу, која се у томе састоји, да се поред праве кафе

кафа од смокава

кува. Тиме се две користи постигну; 1) кафа добија пријатан укус; 2) цела ствар много јефтиније стане. Тако дакле препоручујемо нашу **кафу од смокава.**

Са 100 фор. јемчимо, да је наш еспап истинит и чист.

Почем се наш еспап од других подражава; то обраћамо пажњу на наш заштитни жиг. Кафа наша од смокава добија се у белим завитцима са златним натписом Кафу ову од смокве произвађа творница

Viktor Schmidt & Söhne

у Бечу Wieden, Aleegasse Nr. 48.

Главно стоваришше у Новоме Саду у трговини код **Емериха Дицгена и Браће Вагнера.** У Н. Паланки код **Нађ Деже.** Опште аустро-угарско чиновничко друштво за потрошарину у Оршави. 63—200

SCHUTZ-MARKE S&S REEL

БОНБОНИ

од

БОКВИЦЕ

за прса, од кашља, од промуклости, од слуза (Schleim), од тако званог магарећег кашља код деце (Keuchhusten.) Такође против бола у плући и прсима.

Боквица је биљка, коју је бог створио за лек и спасење болујућег човечанства. Биљка ова има у себи ту силу, да лечи грлобољу и душник. Што се тиче нашег производа, јамчимо да се у овим бонбонима налази чиста смеса од шећера и од сока од боквице. Чинимо пажљивим на наш заштитни жиг (Schutzmarke.) Боквични бонбони могу се добити код:

Victor Schmidt & Söhne

k. k. Landesbef. Fabrikanten, Wien,
Wieden, Aleegasse 48.

У Н. Саду: код гг. **Г. Пјавшића, Е. Дицгена;** браће **Вагнера, Д. Коде; Л. Ц. Јунгингера** у Петроварадину, **Мих. Ритер** Перјамош (Банат) Х. А. Волтман у Руми, Јос. Бах у Земуну. Опште аустро-угарско чиновничко друштво за потрошарину у Оршави.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.